

I. 4032

B 3750

1.4032.
B 3750

D u h a t u s

fidas

Phõniks

perekonna ning käsitöölise

Õmblus masinatega

tuleb ümberkäija.

S. Paap, Narwas.

Narwa linnas.

Trükitud Gnifkowskii ja Grünthali juures.

1899.

1964:906

~~T. 4032.~~

B 3750

Juhatus

ludast

Phöniks

perekonna ning käsitööliste

Õmblus masinatega

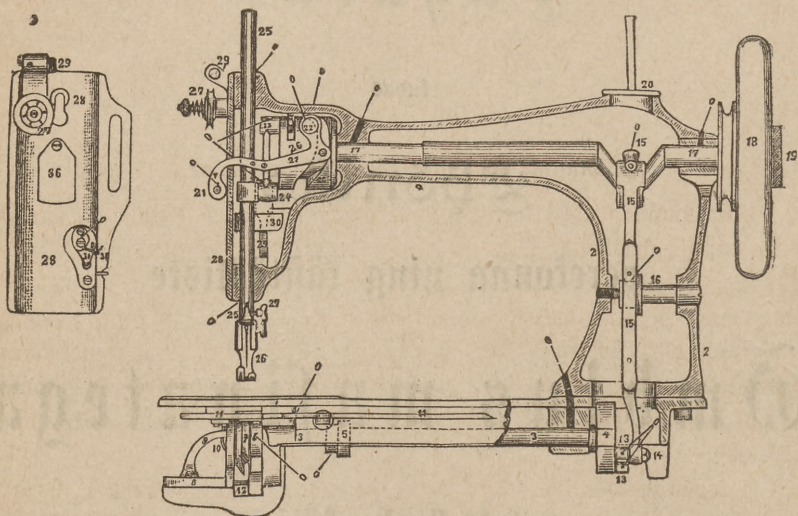
tuleb ümberkäija.

Narva linnas.

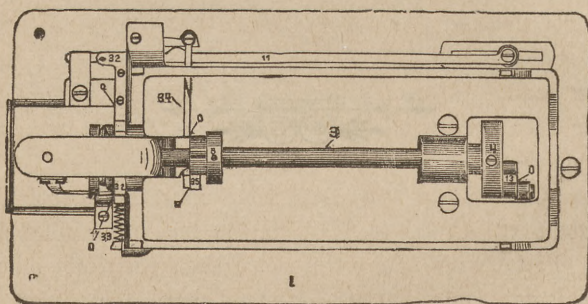
Trükitud Oniskowski ja Grünthali juures.

1899.

Ruju 1.

Mafina ehitus, mis näitab kohti, mida õlitama peab.

Ruju 2.

Mafina ehitus. Alumine jagu.

Masina õlitamine ning puhastamine.

Et masinad alati korralikus olekus pidada, peab teda õigel ajal õlitama ning puhastama, kus juures wana, kuiwanud õli tuleb ära pühkida. Masin, mis puhtaste saab hoitud, käib kauemine, kui see, mis hooletusesse on jäetud. Masinat, mis iga päew pruugitawal, peab iga kord, ennem kui tema peal tööle hakatakse, puhastatama ja õlitama; masinat, mis harwa pruugitakse, saab enne tööle hakkamist puhastatud. Korralik õlitamine ja puhastamine annab masinale kerge käigu ning hoiab teda riffe minemise eest.

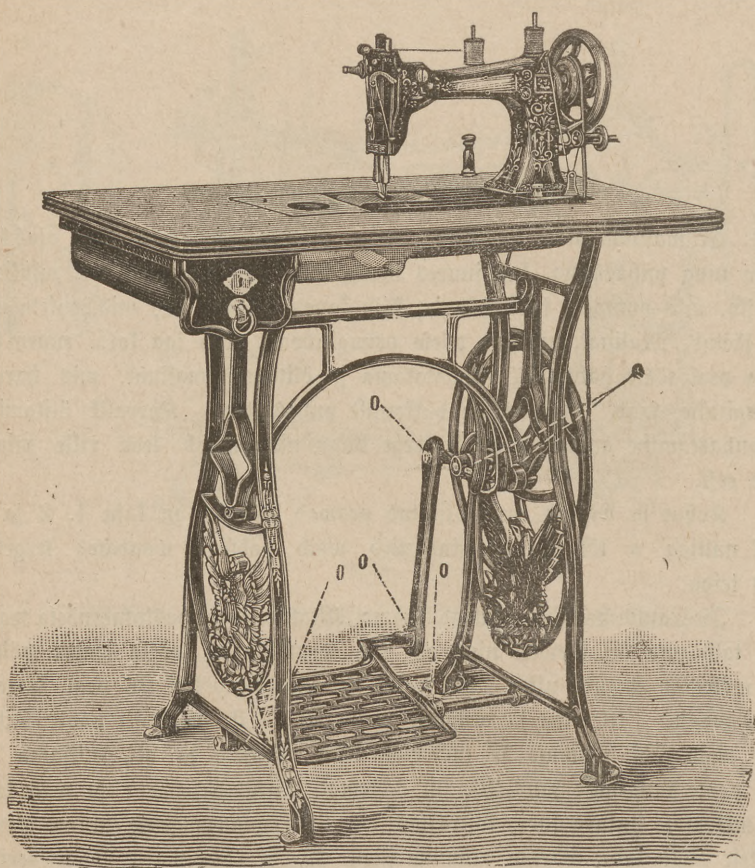
Kohad ja wärgid, mis õlitatud peawad saama, on kuju 1, 2 ja 3 peal nulliga o tähenдатud, ning neid võib hoolega waadates kergeste üles leida.

Õjearanis hoolega peawad saama õlitatud ja puhastatud nõela wars 25, talla=puu 38 ülewelt ning alt, kus üerumine on, nõela warre põlwe 23 mõlemad augud, niidi winn bolbi 22 juures, wõlwi 26 peal kõwera niidi pidaja. Ülemine ja alumine wõlw 17 ja 3, mõlemalt poolt õlitamise augu läbi, tõmbuse 15 mõlemad otsad ülewelt ja alt, niisama ka alla poole langemise jäus 16, all mõlemad efzentrid 5 ja 7 ja wähekoht 13 mõlemate aukude läbi, käsirattas 18, niidi winn wärtna juures olewa wäikese augu läbi, wärtna alumine jägu 35 ja federwars poolitegemise wärgil (waata Nõ 4).

Õlitamist tarwitawad kohad on wäga kerge wäljastpoolt üles leida. Et aga tõmbust 15 õlitada, peab masina õla taga pool küsses olewat kaant ära wõtma. Nõela warre põlw võib suure augu (36) läbi õlitatud saada, kõwer niidipidaja (26) ülewelt liikuwa augu läbi, mis kaane all seisab.

Õjearanis tähtjas on õli walada sinna, kus rull niidi tellija 21 ja alumise niidi juhi 35 läbi üerunud saab. Rull on seespool ning sellepärast wäljastpoolt nägemata. Õlitamise juures peab aga üks ainsam till angukese sisse walama, mis niidi winna kruuwi pea juures seisab; sellest kohast jookseb õli iseeneest rulli wõlwi juure. Kui aga otsekohe rulli peale walatakse, siis määrib ta niidi ära.

Alumises jäus õlitakse veel puust talla-puu wänt mõlemist otjast, talla-puu mõlemilt poolt keegli juurest ja hoogratas rummu juurest.

Kuju 3.

Masina kuju, kus need kohad tähenstatud on, mis õlitama peab.

Masina õlitamiseks peab ainult kõige paremat masina õli pruukima, mis igast masina kauplusest saada on. Peab ettevaatama, et masina sisse mitte korrage palju õli ei saa walatub; sest ülesligue õli määrab niidi ning sellega ühes ka töv ära. Väljaspoole jootsew õli peab saama ära pühitud; pea asi on see, et nõela wars ning kõik masina jäud, mille külge pealmine niit puudub, puhtad peawad olema.

Kui aga ka kõige hoolsama puhastamise juures niit iffa mustaks saab, siis tuleb see jellest, et mõned kohad, mida mõnda pealmine niit

jookseb, weel ikka õlised on, ehk jookseb jälle õli mööda nõelawart alla, mis muidugi sellest tuleb, et õlitamise juures liig palju õli sai prungitud. Rõige wähemast tilgast saawad juba küllalt heaste teineteise wastu üeruwad kohad õlitatud.

Talla=puu.

Et õmblema õppida, peab enne talla=puuga harjutusil tegema. Selle tarmis on waja masinale wõimalikult ligemale istuda, ei pea aga ka mitte ülemist teha jägu liig kiiru lastma. Mõlemil jalgu talla=puu peale panes, liikatakse käega ratas käima, ning hakatakse jalgadega tallama. Peab aga ikka selle peale rõhku panema, et masinal alati õige käik oleks.

Enne neid harjutusil peab ülemine ratas masina wõlwi küllest lahti tehtud saama, selleks on tarmis ratta taga otsas olewat nõõbi sarnast kruuwi ratusele lahti kruuwida (waata järgmist peatükki); selle toimetuse läbi saab ratas masina peawärkide küllest ära lahutatud ning wõib ükjinda ümberaetud saada.

Nii wõib siis selle kruuwi abil ratast teistest masina wärkidest lahutada, wõi nendega ühendada. Kui ratast on waja lahti teha, hoitakse pahema käega ratast kuna parema käega kruuw ettepoole keeratakse, ratta ühendamise juures tuleb kruuw taha poole keerata.

Lahutatud masina ratas käib ümber, ilma et ta teistele wärkidele kuidagi paha mõiks teha. See uuendus on sellepoolest väga kasulik, et pealmist niiti pooli tegemise juures pole waja ära wõtta, ning sellega ühes terwet tööd.

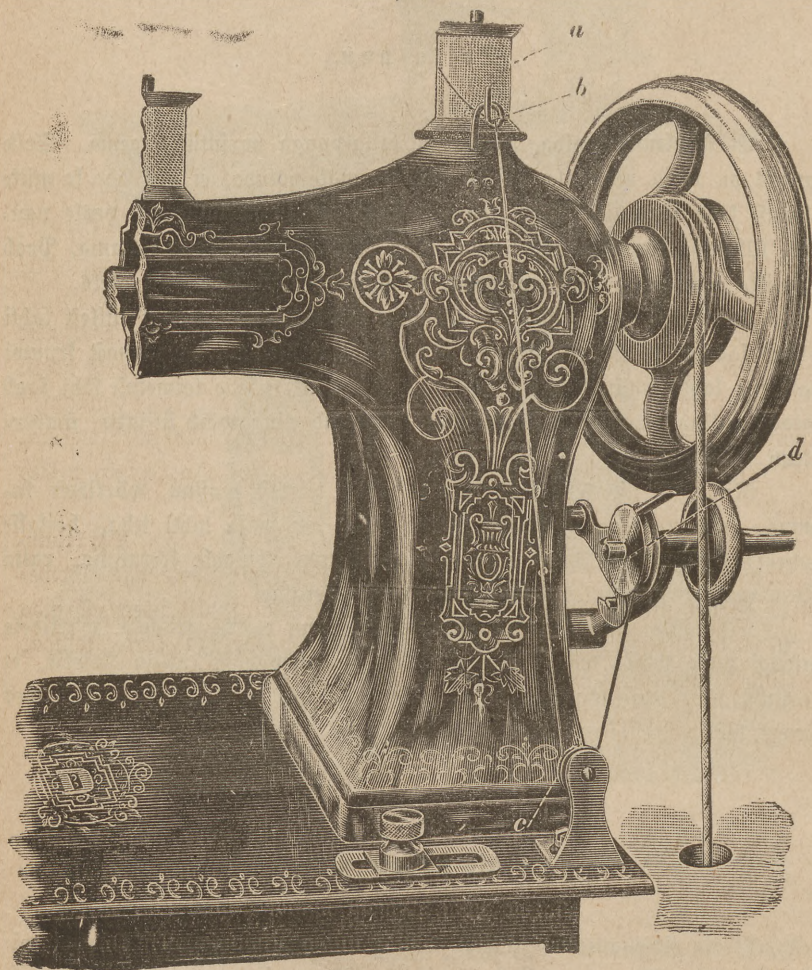
Nõela sisjapanemine.

Nõela sisjapanemise juures peab selle peale waatama, et tema pitema soonega külj paremale poole jääks, lühema soonega aga pahemale poole. Masin seatakse nii, et nõela wars wõimalikult kõrgel seisaks, siis leeratakse nõela warre kruuw lahti, pistetakse nõel nii sügawalt warre sisse kui wõib; kui nõel juba küllalt kõwaste sees seisab, leeratakse kruuw kinni. Peab aga selle peale waatama, et nõel heaste ning sügawalt sees seisab, muidu wõib ta warrele wigata teha. Kas nõel õigeste on sisse pantud wõi mitte, wõib ära tunda, kui nõela warre sees olewa augu läbi waatada.

Pooli tegemine ja poolija.

Rattast lahti peastes, pannakse metallist pool warba *d* otša (kuju 4), niidi wärten pistetakse warba *a* otša, siit lastakse niit läbi filmusse *b* alla pingplaadikese *c* wahele, sealt ülesse, kus ots pooli rummu külge saab

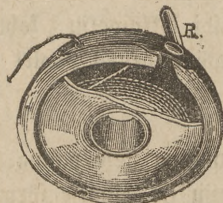
Kuju 4.

finnitatud; selle peale liitatakse kumm ratas masina ratta wastu, pooli winna-konks pannakse kolmekandilise stiifti taha, mis poolitaja winna külles seisab; selle läbi langeb winna ülemine jägu metall-pooli fiske niidi otša peale; peale selle pannakse masin käima. Mida rohkem pooli peale niiti kogub, seda kõrgemale tõuseb winn ja wiimaks, kui pool juba täis, kargab ta iseenesest ära, ning poolitegemise wärk jääb seisma.

Pooli sissepanemiseft ja alumise niidi pingutamiseft.

Pool pannaftse ümarguse kapsli sisse niiviift, et niit oleks näha, nagu jeda kuju 5 pealt selgeste on näha; selle peale wõetakse niidi ots

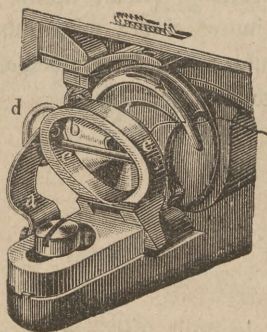
Kuju 5.

ja pannaftse kapsli lõhe sisse, wedru alla, kuna niit wäikseft auguft, mis wedru otsas on, wälja tuleb.

Selle wärgi juures on iseäranis tähele panna, et pool parajaste kapsli jees oleks. Wõib ka selle peale toetada, kui meie sihi lauaks kitjast wedru pruugime, mis kapsli peal seisab, sest see wedru tema wiimseft kruuwist arwates näitab just jeda lagaspidi käiku, mida pool peab tegema.

Kui hoolega neid juhatusi saab tähelepandud, wõib paremad pisted saada.

Alumise niidi tellimine sünnib kruuwi R läbi (kuju 5). Kui kruuw paremale poole keerataftse, läheb niit pingule, pahemale poole aga lödwe-male. Selles niidi tellimisel on see omandus, et järele niit iseenesest juba wedru peale mõjub, ning selle juures pole tarwis teda iga kord tellida; wabritudes saawad masinad kogu juba kõige paremate tellitud.

Kuju 6.

Tellitakse aga niiviift, et alumise ning pealmise niidi kottujooks alati õnbluse juures riide kettipaigas on, ja et jeda kottujooksmise kohta näha ei oleks. Kui aga kottujooksu koht jiski näha peaks olema riide alt

poolt, siis tuleb see sellest, et kas pealmine niit liig lüdwalt või alumine liig pingult käiwad; kui aga kottujooksu koht pealt poolt näha on, siis on pealmine niit liig pingult ehk alumine liig lüdwalt käimas. Et aga, nagu ülewal pool öeldud, saab pingutamise wärgi tellimine juba wabrikusdes tehtud, siis peab sarnasel korral ainult pealmist niiti tellima. Kui riie aga nii õhuke on, et niidi kottujooksu koht nähtawale tuleb, siis peab ta kõige wähemalt walmis töö pahemal poolel ilmuma; pealmine pool saab selle läbi ilusa õmbluse.

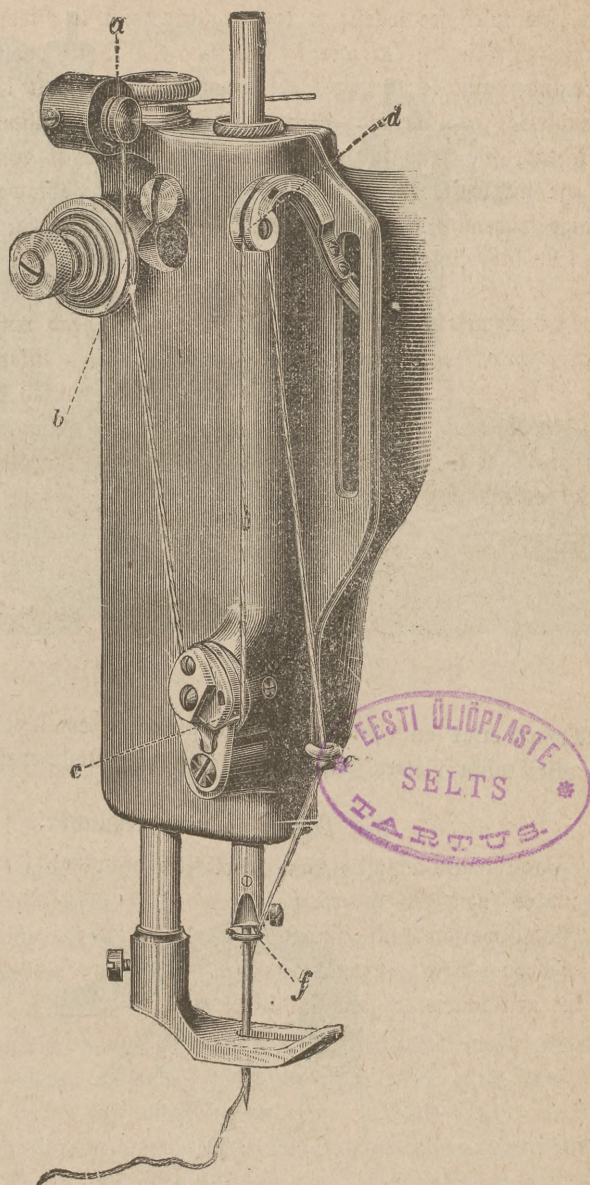
Et furnukast pooliga masina sisse panna, peab pahema käe pöidlaga webdu *a* peale wajutama (fuju 6), esimese sõrmega liukatake wärgi *d* abil klapp *c* tagasi, peale selle pannakse ümargune furnukas klappi peale, siin juures peab pool kontsu poole olema pöördud. Nüüd wajutatakse jälle klapi peale, et klapi stift webdu auku lõheks. Rapsli konts ning klapi lõheke peawad ühte langema.

Pooli wälja wõtmine.

Pooli wälja wõtmise juures saab rõngas *c* (fuju 6) tagasi liukatud, selle juures tuleb kõwer webdu *d* kõrwale liukata, mis läbi rõngas lahti peaseb. Pooli wäljawõtmise juures ei pea mitte alumist niiti kõwaste kiskuma, sest sellega võib furnuka webdu kõweraks painutada. Kõige parem on, kui niit kääribega saab katti lõigatud.

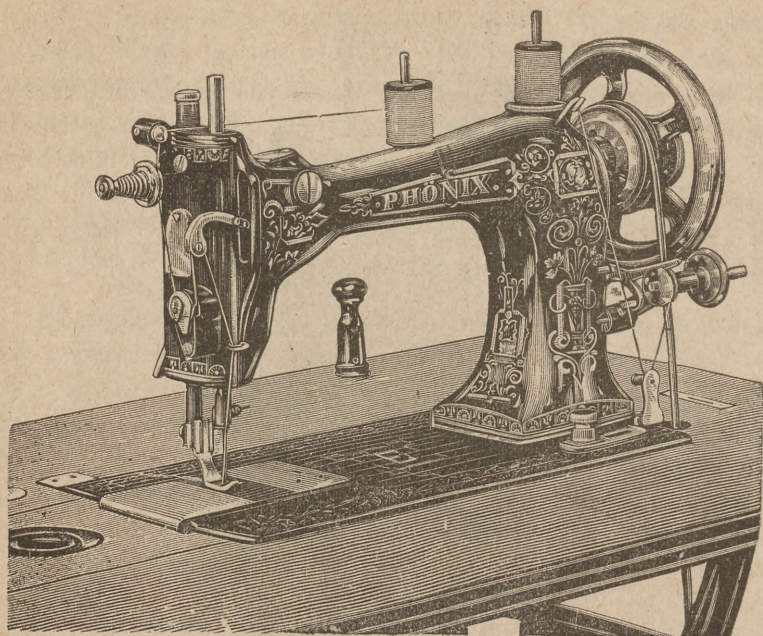
Pealmise niidi jooki ning selle tellimine (fuju 7 ja 8).

Niidi wärten saab ühe esimese warda otja pandud (waata fuju 8); wärtna küllest läheb niit pingplaadikeste *a* wahela (fuju 7), sealt läbi minnes

Suju 7.

keeratakse ta ümber ratta *b*, siis mööda niibi käiku alla, sealt jälle ülesse
niibi winna *a* lõhest läbi, siis läbi filmuse *l* läbi teise filmuse *f*, mis

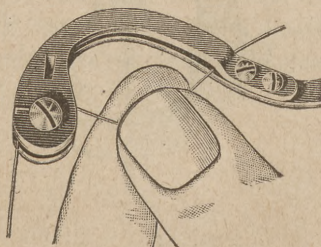

Ruju 8.

nõela warre otsas on, peale selle nõela filmafi paremalt poolst pahemale poole. Kui niidi winn ülewel seisab, peab niiti paar tolli edasi tõmmama.

Nus täientatud niidi regulator.

(Sseisaw niidi sisse ajamine).

Ruju 9.

See abiriist on fergituseks niiti nõela filma ajamise juures. Kui niit pingplaadifeste wahelt läbi on tulnud, pistetakse ta niidi winna lõhest läbi, et ots nii kaugele wälja paistaks, et temafi pöidla ja esimese sõrmega kinni saaks hakata. Wäikene auk esimese kruuwi juures on õlitamise tarwis. Õlitamine peab korralikult sündima.

Õmblemine.

Näie pannakse nõela alla, lastakse prejs-jalg maha, selle juures hoitakse mõlemad riide otsad käes, nii kaua, kui paar pistet on valmis tehtud. Masin saab käima pantud kui oma poolst ratast edasi liukata. Õmblemise juures ei pea tööd ise edasi liukama, sest et masin jeda ise toimetab. Kui masin aga tööb mitte edasi ei liukfa, siis tuleb see sellest, et pistete regulator, nõnda nimetatud furnus punktis, seisab.

Pistete tellimine.

Pisted võivad soovi järele lühemaks ehk ka pikemaks tehtud saada, kui nõõpi, mis masina alusplaadi peal seisab, paremale või pahemale poole liukatakse. Paremale poole liukates, jõnniivad pikad pisted, pahemale poole, lühikesed. Kui paras pistetede pikkus kätte on saadud, keeratakse nõõp kinni. Nõõpi ei pea aga mitte liig kõwaste keeratama; üks ainus kord keerata on juba küllalt selleks, et ta ei liiguks. Phöniks masinatel *E* on see nõõp paremal pool masinat ning käib seal ühe lõhe sees. Nõõpi ülespoole liukates jõnniivad pikad pisted, alla poole lühikesed.

Õmbluse rea seadmine ja edasi-tagasi õmblemine Phöniks *E* ja *G* masinatega.

Õmblust tellitakse ja õmmeldakse edasi ja tagasi masina paremal pool seiswa kraadi näitaja nupu läbi. Kui nupp kõrgel seisab, õmbleb masin pikade pistedega edasipoolse, mida rohkem nuppu alla poole lastakse, jeda lühemaks jäävad pisted, nii et riide allaliukfaja wiimaks enam riidet ei saa edasi ajada.

Kui nuppu kuni wiimse punktini alla lastakse, hakkab masin riidet õmbleja poole tagasi ajama. Tagasi õmblemine jõub niidi otsad kinni, ning selle tõttu tehakse pärast otse õmblust weel paar õmblust tagasi, et esimest õmblust rohkem wastupidavamaks teha. Sell kombel jäävad näituseks tasunud õmmeldud. Wäikese riivikese abil, mis nupust natukene maad ülemaal seisab, võib rida teha, mille pikkus juba ette on määratud. Kui masin ette poole pikka rida hakkab õmblema, siis keeratakse riivikese kruuw lahti, seatakse siis riiv nõnda, et kraadi näitaja nupp teda puuduks, ning keeratakse kruuw jälle kinni. Kui aga tarwis on nuppu alla poole lasta, tagasi poole õmbluse juures, siis peab nupp riivikese alla toimetama, s. o. ülesse tõsta, et endine pistete pikkus ilmuks.

Pealmise niidi tellimine

jaab seega toimetatud, et pingu kruuvi keerata. Kui kruuv jaab oma poole keeratud, läheb niit pingule, tagasi poole aga lödvwemale.

Press-jala korraldamine.

Press-jalg pruugitakse riide kinnihoidmise jaoks. Kerge riide nõuab nõrka wajutust, kuna aga paksul, raske riidel, selle vastu ka tugevam wajutus peab olema. Press-jala wajutust jaab see läbi tellitud, kui kruuvi, mis press-jala warre otjas, just masina pea peal seisab, keerata. Nõwaste kinni keeramine sünnitab tugevat wajutust, kuna tema nõrgemaks keeramine wajutuse jõudu vähendab.

Töö ära wõtmine.

Et tööd masina pealt ära wõtta, peab mõlemad niidid paar tolli üles tõmmama, et nad uue töö juures jälle korras oleks. Tõstetakse press-jalg ning niidi regulator ülesse (wiimne pool tolli tema piirini, sest siis on niidid lödwalt) ning wõetakse töö pealt ära.

Jala fiske panemine.

Jalg jaab pressija küllest lahti peastetud kruuvi abil ja alla poole tõmmates wälja wõetud.

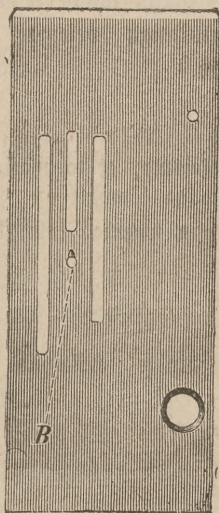
Niide edasi lükkaja fiskepanemine.

Kui kauase pruukimise järele edasi lükkaja hambad nii palju juba kulunud on, et paks riie enam edasi ei saa lükatud, siis peab, tema keskmiist kruuvi peitliga keerates, hambad ülesse poole tõstma. Kui kruuw paremale poole jaab keeratud, tõusewad hambad ülesse poole, pahemale poole — langewad nad alla. Siiski ei ole waja hambaid liig kõrgele tõsta; sellest jaab juba küll, kui nad mõni kriips piste plaadist kõrgemal seisawad.

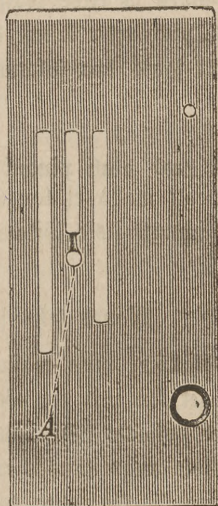
Piste plaadid.

Weitfema auguga piste-plaat (kuju 10) pruugitakse peenikeste nõelde jaoks,

suurema auguga (kuju 11) jämedate. Kui jämedat nöela väiksema auguga plaadi juures prungitakse, saab niit tagasi lükatud, ja kui suurema auguga pakku plaadi ning peenikest nöela

Kuju 10.

Kuju 11.

prungitakse, jünniwad mõõriti pisted j. n. e. Pistade pistede juures tuleb alati suurema auguga plaati pruufida.

Nöelte teritamine.

Et ilusat õmblust saada, peab selle peale rõhku panema, et nöel alati terav oleks. Kui nöel on niiriks läinud, mis sellest tunda, et raske on õmmelda, ning et ta riidest läbi minnes tumedaste lööb, peab ta uneste teritud saama. Selle tarvis on teritamise kivi (kää) pooli tegemise värgi warre otja panna. Teritatud peab nöel pikkamisi saama.

Mõlemote niitide valimine.

Niidi valimine, iseäranis et alumine ja pealmine niit ühesugused oleks, on väga tähtjas. Soovitaw on, et pooli ja nöela niit ühe numbri niit oleks.

Masina puhastamine.

Masina puhastamise juures peab pealmine kaan, nöela plaat, kapsli vedrud ära võtma, kõik jäund ilusaste ära puhastama, iseäranis pea telg, nöela wars ja riide edasi lükkaja. Kui masin kauase seisumise tõttu, raskest käib, peab teda lambi õliga ehk terpentiiniga pesema, et wana, kuiwanud õli saaks ära sulatud ja ära pestud.

R i h m.

Rihm peab alati pingul olema jc nii seisma, et ta masina käimise ajal ratta pealt maha ei langeks; kui rihm väga lõdvalt on, siis peab teda konksu juurest sisse tõkama ning uue augu tegema, kuhu konks tuleb sisse pista.

Mõned seletused ja tähtsitud juhatused.

1) Põhjused, miks masin korralikult ei õmble, seisawad suuremalt jäult selles, et kas niit on nöela jäuks jäme, või nöel piste plaadi jäuks, või on nöel pahaste sisse pandud, või on ta kõwer ehk nüri. Nöel peab alati läbi piste augu käima, wastastisel korral peab nöela wähe paenutama, et ta iga ford õigesse kohta trehwaks.

2) Kui õmbluse juures masin pisteid hakkab wähele jätma, mis enamiste sellest tuleb, et niit on liig kõwaste punutud, peab nöela piffemad soont wähe oma poole pöörma.

3) Peab waatama, et telm, niidi otšad ja muu prügi mitte piste plaadi alla ei koguks.

4) Niidiga õmblemise juures peab teda paar forda pingplaadifeste ümber keerama.

5) Ilmaõgi ei pea masinat käima panema, kui talla-puu all seisab, kõige wähemalt siis, kui töö peal on. Selle läbi võib talla-puu rikkunud saada ja riide edasilükkaja hambad niiriks minna.

6) Otšade kofkuõmblemise korral, peab masinat tasemine käia lastma; siis tõstetakse jalg üles ning keeratakse töö ümber nöela.

7) Kui masin, pealmise niidi pingul elemise peale waatamata, alumiſt niiti pahaste ülesse kšub, ehk kui õmbluse pahemale poole jõlmed ilmuwad, siis tuleb see enamiste sellest, et alumine niit liig pingule on. Sarnasel korral peab natukene kapsli kruwi keerama. Alumist niiti korraldasse juhatusse abil niidi jämeduse peale waadates.

8) Kõwa, hapra, iseäranis pahat felti musta niidiga õmbleb masin pahemast, kui pehme ja hea niidiga. Kui aga siiski waja on paha felti niidiga õmmelda, siis peab tarwitama jalga, mille wäljalõige taha poole pöörbub (kuju 12). Niisugune

Ruju 12.

jalg ei lasse niiti vastu augu ääresi üeruda, mis läbi ta fergemine jookseb.

9) Kui pooli niit allpool sõlmeji teeb ja kui õmblus mitte igas kohas ühe tafane ei ole, siis on pooli fiesepanemine wõõriti olnud, ning jelle afemel, et altpoolst ülesjepoole lahti aruneda, arutab ta ekfi wiifil pealtpoolst allapoole. Sarnafel juhtumijel peab pool faama wälja wõetud ning õigeste fiesje pandud.

10) Kui õmblufe juures weel mõned tafistufed peakfiwad ette tulema, näitufeks: kui niit tihti katfeb, paha õmblus, filmufed õmblufe pahe- mal pool, siis peab fee küll jellest tulema, et mafina rull puhaf ei ole, ning jellepärast ümber ei weere. Wiifjugufel korral peab teda lambi õliga ära fejema ja uneste õlitama (waata lhf. 13). Selle juures peab tähele panema, kas rull ka heaste keerab, jelle tarwis on waja niidi ots winna auguft läbi panna ja paar korda edafi tagafi tõmmata.

Mida paremafte feda ettekirjutuft täidetakfe ja mida rohkem rull õlitakfe (2—3) korda päewas), feda paremafte õmbleb mafin.

Tabel, mis näitab niidi ja nõela wahet mitmejuguuste riiele juures.

Nõela №	Õmblus niit.	Siid.	Niit.	Riie.
1	200	—	—	
2	100-160	000	—	Õhuke lõuend ja fiidi riie.
3	80-100	00-0	—	Õhukene fiidi riie, kõige peenem lõuend.
4	50-80	0-A	—	Naesterahwa riided, wateerimine, woodi pefu, peenite fiidi õmblus.
5	40-50	B	80-90	Westide riie, õhuke nahk, naesterahwa talwe riie j. n. e.
6	30-40	C-D	60-80	Rottid, kalaw, talwe riided. Sadulfejpa töö.
7	20-30	E	50-60	Seefama.
8	—	—	40-60	Seefama.

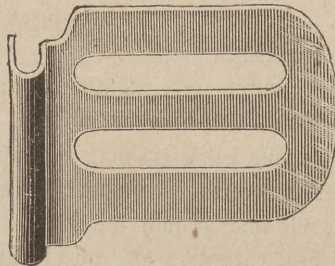
Naha õmblufe juures tarwitakfe nõelad № 2—8.

Mitmefuguste abiriistade pruukimine.

Joonelaud.

Joonelaud saab kruuvi abil kinnitatud, nõelaga alati kõrvu jootswalt (parallell), selle peale waadates, misfugune õmblus ehk woldid, peawad tulema, laiad wõi kitsad. Mõlemad augud joonelaua

Ruju 13.

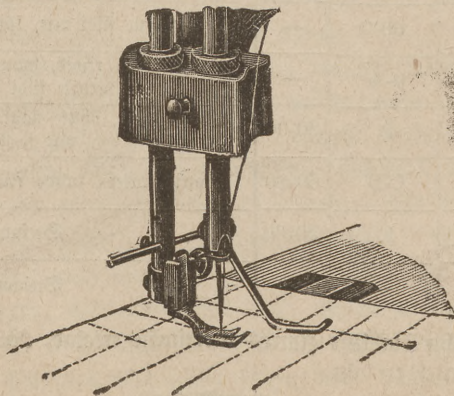

sees teewad võimalikult riidet otjekohe nõelast eemale hoida, mis väga tarwilik, näituseks: särki rinnaesiste nõõritamise juures on. Iga masina juurde antakse kaks jalga, üks kitsas, millega joonelaua abil wõib ääresi õmmelda, teine jälle lai — alalise töö jaoks.

Waterija.

Seda riista pruugitakse siis, kui wäikse joonelauaga enam võimalik ei ole ja kui õmbluse rida üle terve laua peab käima; selle juures peab muidugi teada mehhanikalik jõud olema, mis ka siin õmblust ühetasaseks teeb

Ruju 14.

See riist on selle poolest väga tähtjas, et temaga mitmesuguseid wateeritud asju võib ümmelda, temaga võib ilma ette joonistamata mitmesuguseid ruutu- ning neljanurgelisi teha.

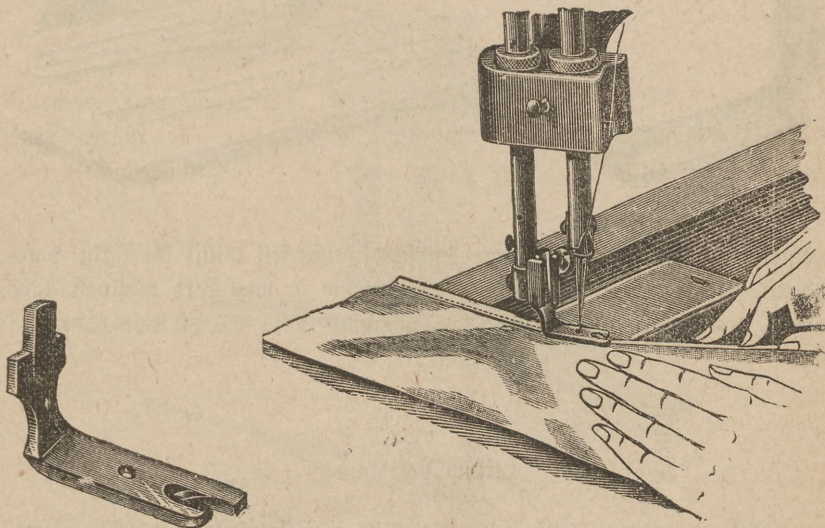
See abiriist saab riide wajutaja warre augu sisse pistetud ning üks kõik misjugas olekus kinni kruuwitub.

Seda abiriista prungitakse wateerimise juures järgmiselt: esiteks tehakse üks pill riba, kõige parem enim ettetähendatud plaani järele, siis liukatakse riie nõela taha nii kaugele, kui kangel õmblus-read teineteisest peawad olema, ning siis pannakse joonelaud just esimese rea peale. Teine riba saab tehtud, kui joonelaud esimese rea peal seisab. Niisama saawad kolmas, neljas j.n.e. read tehtud. Kõige parem õmblus saab siis, kui riie ainult watti peale kinnitatud on, kuna wooder alles pärast wateerimist alla pannakse.

Teras palistaja.

Lihftsa jala asemel saab palistaja pantud. Riide äär keeratakse kahekorra, liukatakse palistaja alla, sealt nõela juure; palistamise juures keerab palistaja ise riide kahekorra. Käega hoitakse

Ruju 15.

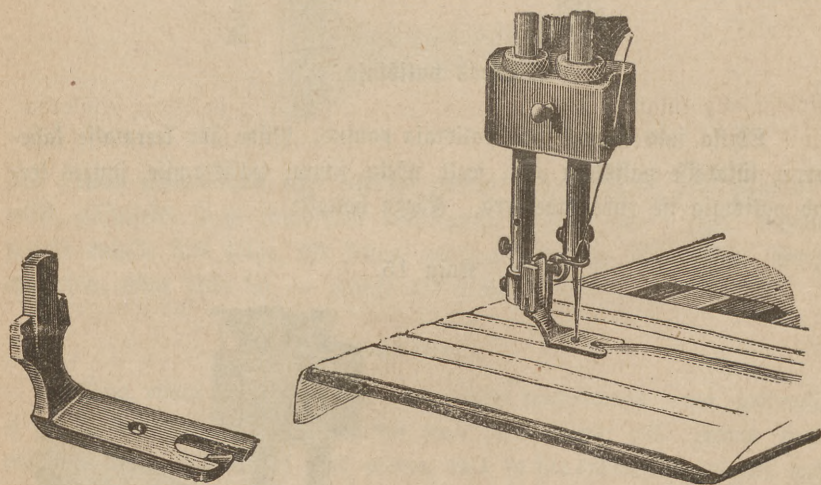
ainult kinni ning korraldatakse. Peab ette waatama, et palistaja alla korraga mitte palju riidet ei lähe, ega ka mitte liiga vähe, muidu võib altpalistus saada. Kui nõel mitte palistaja festsipaigast otse kohe läbi ei

peaks minema, tuleb see sellest, et ta kõveraks on murdnud, sellepärast peab kruuvi jala pidaja otjast lahti keerama ja palistust õigele kohale seadma.

Kappija.

Kappija abiga võib niihästi kappida, kui kahelordset õmblust teha. Selle juures käib töö kaks kord kappija alt läbi. Esimese õmbluse juures pannakse mõlemad riided teineteise peale, jäetakse aga alumise riide äär pealmise alt nii palju välja, et kappida saaks. Tööd niiviisi seades

Ruju 16.

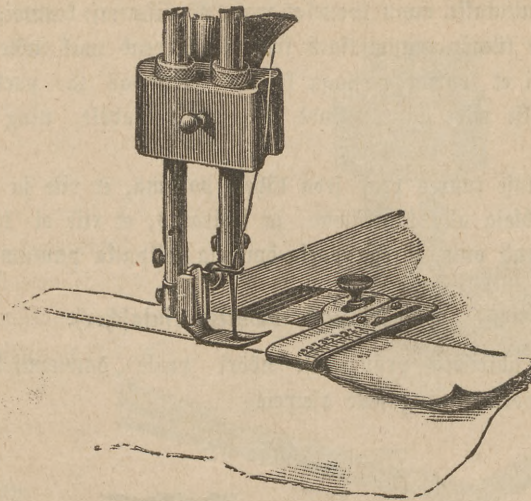

pannaks ta kappija alla. Teine õmblus sünnib sell viisil kui kottu pantud riide lahti teeme, õmblust maha vajutame ja veel kord masinast läbi laseme. Ka siin juures takistuseks võib ainult nõela videriti sisse panemine olla.

Viikuv palistaja.

Viikuv palistaja saab pruugitud, kui laia palistust tarvitatakse. Tema saab kruuvi abil kinni pantud, masina alus-plaadi külge. Kruuvi auk on pikkuti nii lõigatud, et nõel otse kohe tarviliku koha peale langeb. Riide pannakse kahelorra, nii laialt, kui tarvis, siis tellitakse palistajat; riide saab

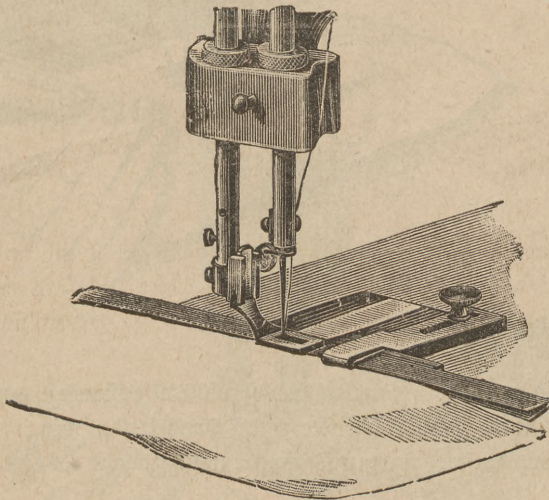
Suju 17.

palistaja alla liikutud, edasi ajab teda masin ise. Kui palistaja seisukorda tarvis muuta, peastetakse teda kruuvi abil lahti, ning kui soovitaw laius fäes, pannakse teda jälle finni.

Poela ääre õmbleja.

Suju 18.

See abiriist seisab koos keskmisest jäust ning kahest küljepealistest. Selle abiriistaga saab mitmesugustele riistele paelad äärde õmmeldud, kus juures paela laius määratakse wõib olla.

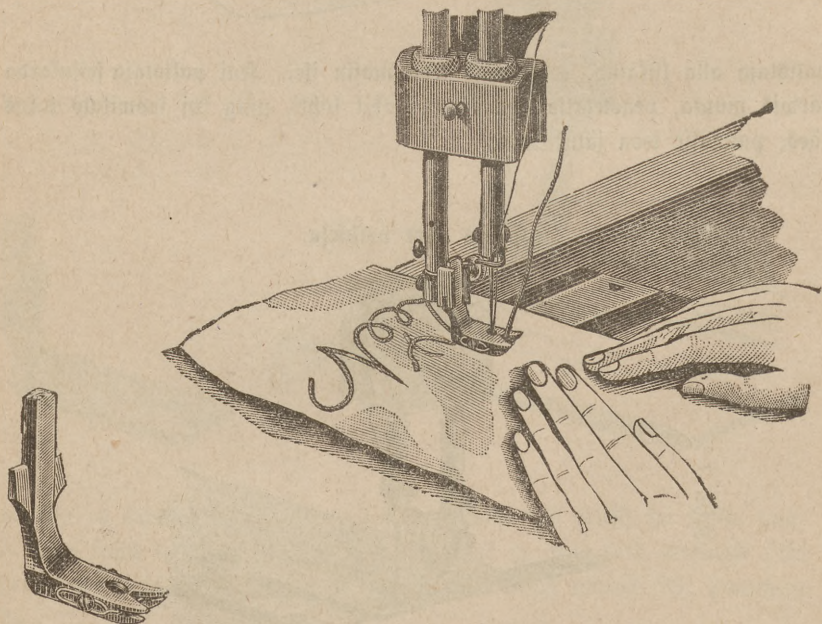
Teda kinnitatakse, nagu joonelaudagi, nõbbisarnase kruuwiga masina alusplaadi külge finni. Enne finni kruuvimist peab pael mõlema konksu alla panema, nii et konksud paelaga kaetud oleksivad ja pael wabalt käiks. Siis pannakse riide äär konksude ning paela wahele, ning lükkatakse nad nõela alla.

Õmbluse juures peab seda tähele panema, et riie ja pael otse kohe f paela õmbleja alla lähetsivad, ja iseäranis, et riie ei tuleks tema alt ära; riie peab oma äärega paela-õmbleja keskpaika puutuma.

Nööri peale õmbleja (sutascher).

Seda abiriista pruugitakse nõöri peale õmblemiseks. Arilik jalga saab ära wõetud, ning selle asemele

Kuju 19.

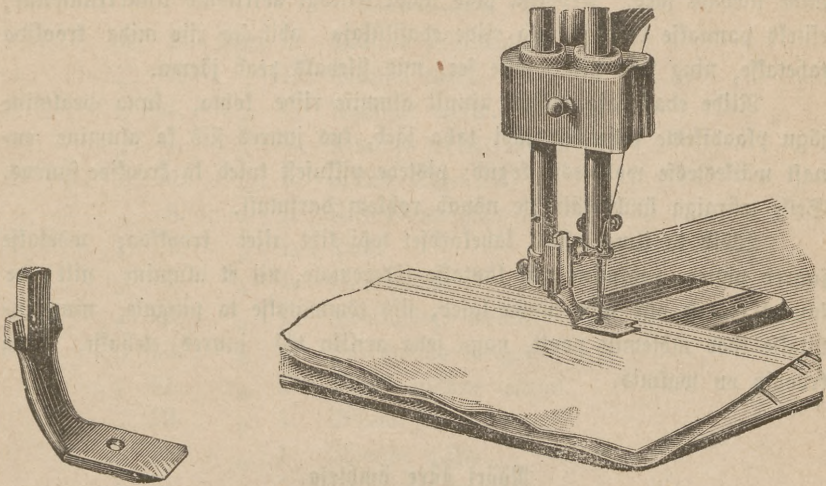

nööri õmbleja pandub. Sutasch (nõör) pistetakse esimesest august läbi nõela poole; sutasch peab saama lõwaste finni õmmeldud, ning hoolega riide peal olewat joonistust waatama. Paber joonistusega saab töö lõpul ära wõetud.

Nööri sisjõmbleja.

Nööri sisjõmblejal on alumises külles kaks terawat soont ning pruugitakse teda korsettide peale väga peenikeste paelade õmblemise juures, ka saawad temaga manschetid, maniskad, kraed j.n.e. õmmeldud. Esiteks

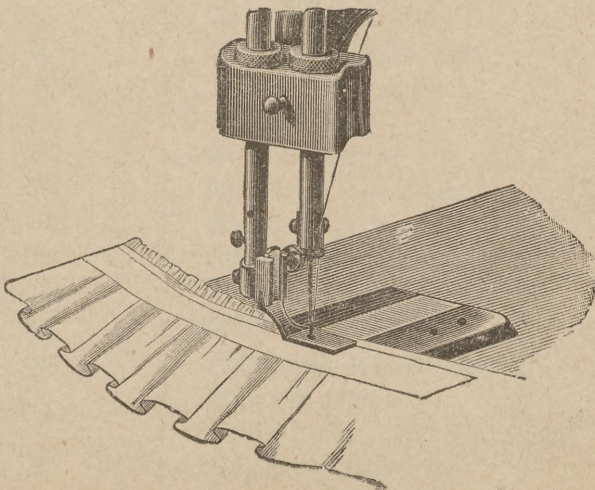
Ruju 20.

saab õmblus tehtud sinna kohta, kuhu nõör saab sisse õmmeldub, siis pannakse nõör mõlema riide wahele, ja tehakse teda mõne terawa riistaga filedaks, nii et teda riide pealtpoolt selgeste tunda oleks; nüüd pannakse ta soonde alla ja hakatakse õmblema.

Krootija.

Ruju 21.

Sellega võib kahest riide tükkist teist krookidesse koguda, kuna pealmine silebaks jääb. Krookija saab nagu teisebgi abiriistad kinni kruuwitud; esiteks pannakse krookija alla riide edasilükaja abil see riie mida krookida tahetakse, ning selle peale jälle see, mis silebaks peab jääma.

Riide edasijajaja mõjub ainult alumise riide kohta, kuna pealmine jägu plaadikese rõhumise läbi taha jääb, kus juures siis ka alumine ennast väikestes woltitesse kogub; pistede pikkusest tuleb ka krookide suurus. Selle värgiga ümberkäimine nõuab rohkem harjutust.

Voib ka ilma selleta kahefordset või liht riidet krookida; wõetakse suured pisted, pealmine niit lastakse lõdumale, nii et alumine niit see juures ennast otse kohe maha lasseb, siis tõmmatakse ta pingule, ning juhitakse tööd mõlemilt poolt, nagu seda arilikku tööd juures tehakse, ning kroogid on valmis.

Nööri ääre õmbleja.

Wooder õmmeldakse riide külge, siis pannakse riie lahtiselt, nii et riie ise pahemal ja wooder paremal pool on. Pistetakse nõör abiriista suure soonesse ja õmmeldakse ta ennem tehtud õmbluse peale.

„Phönix“ masina peajägede nimefiri.

N	1.	Ruju	2.	Masina pühjusplaat.
"	2.	"	1.	Masina wars.
"	3.	"	1.	Alumine wõlw.
"	4.	"	1.	Alumise wõlwi mutter.
"	5.	"	2.	Kiikw ekszentrif.
"	6.	"	1.	Ülestõstaw ekszenter.
"	7.	"	1.	Haak.
"	8.	"	1.	Poolihoidja.
"	9.	"	1.	Poolihoidja wedru.
"	10.	"	1.	Poolihoidja rõngas.
"	11.	"	1-2.	Wars, pistede tellijal.
"	12.	"	1.	Silma stift.
"	13.	"	1.	Ülemine wõlw.
"	14.	"	1.	Selle stift mutriga.
"	15.	"	1.	Tõstja.
"	16.	"	1.	Tõstja rull.
"	17.	"	1.	Pealmine wõlw.
"	18.	"	1.	Tuulutaja.
"	19.	"	1.	Nööp.
"	20.	"	1.	Wärtua pidaja stift.
"	21.	"	1.	Niidi winn.
"	22.	"	1.	Winna wedru kruuw.
"	23.	"	1.	Nõela warre põlw.
"	24.	"	1.	Nõela warre põlwe blof.
"	25.	"	1.	Nõela wars.
"	26.	"	1.	Niidi pidaja kõwer wõlw.
"	27.	"	1.	Pealmise riide pingutaja.
"	28.	"	1.	Pealmine kaan.
"	29.	"	1.	Niidi saatja stift.
"	30.	"	1.	Niidi korraldaja wedru.
"	31.	"	1.	Alumise niidi tee.
"	32.	"	2.	Kiikw kepp.
"	33.	"	2.	" wedru.
"	34.	"	2.	Pidaja haak.
"	35.	"	2.	Ribijew bolt kiikwal ekszentrif.
"	36.	"	1.	Õlitamise laud.
"	37.	"	1.	Mutter-kruuw, nõela warre peal.
"	38.	"	1.	Wajutamise talla-puu.

